

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Aluehallintovirasto

Ympäristövaikutusten arviointi Ympäristöluvut ja niiden valvonta

Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset
Lapin ja Pohjois-Suomen aluehallintovirastot

ELY-keskukset ohjaavat ympäristövaikutusten arviointia

Merkittävien ympäristöön vaikuttavien hankkeiden ympäristövaikutukset on arvioitava ennen hankkeen toteuttamista. Ympäristövaikutusten arviointi (YVA) on keskeisessä roolissa, jotta voimme elää ja asua hyvässä ja pilaantumattomassa ympäristössä. Arvioinnissa tunnistetaan ja arvioidaan yksittäisten hankkeiden tai suunnitelmien ja ohjelmien kielteisiä ja myönteisiä vaikutuksia mm. ihmisiin, luontoon, rakennettuun ympäristöön ja luonnonvaroihin. Lainsäädännössä on määritelty ne hankkeet, joista on aina tehtävä ympäristövaikutusten arviointi. Arvioitavia hankkeita ovat esimerkiksi tuulivoimapaistot, kaivokset ja turvetuotantohankkeet. Lisäksi ELY-keskus voi yksittäistapauksessa päättää, että hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitava YVA-menettelyssä.

Hankkeen ympäristöselvityksistä ja -arvioinnista huolehtii hanketta suunnitteleva taho ennen hankkeeseen tarvittavien lupien hakemista tai myöntämistä. Suunnitteleva taho voi olla yksityinen yritys tai julkinen taho, esimerkiksi kunta tai liikennevirasto. Menettelyä ohjaa ja valvoo ELY-keskus, joka on ympäristövaikutusten arvioinnissa keskeisesti toimiva viranomainen. ELY-keskuksen tehtävänä on ohjata ja valvoa arviointimenettelyn täytäntöpanoa sekä toimia yhteysviranomaisena.

Yksi YVA-menettelyn tavoitteista on lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa hankkeiden suunnitteluun. YVA-menetty tehdään ennen lupien myöntämistä ja hankkeen toteuttamista, joten se

antaa hyvät mahdollisuudet kansalaisille vaikuttaa ratkaisuihin ja mahdollistaa myös vaihtoehtoisten lähestymistapojen pohdinnan. YVA on myös suunnittelun apuväline, jonka tulokset huomioidaan hankkeen lupaharkinnassa. Ympäristövaikutusten arviointiin saavat osallistua kaikki ne, joihin hanke voi vaikuttaa. Tästä syystä tiedottaminen ja viestintä ovat tärkeä osa YVA-menettelyä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely alkaa, kun hankkeesta vastaava taho (esim. yritys tai kunta) toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle eli ELY-keskukselle. Arviointiohjelmassa selvitetään mitä hankkeen toteuttamisvaihtoehtoja ja vaikutuksia suunnittelun aikana tullaan selvittämään. Kun arviointiohjelmassa esitetyt vaihtoehdot ja niiden vaikutukset on selvitetty, kootaan tieto arviointiselostukseen. Yhteysviranomainen tiedottaa sekä arviointiohjelman että arviointiselostuksen vireilläolosta, kokoaa niistä annetut mielipiteet ja lausunnot ja laatii niiden sekä oman asiantuntemuksensa pohjalta lausuntonsa. Kansalaisilla, viranomaisilla ja muilla tahoilla on mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoaikavaiheeseen, sekä arviointiohjelmallaan että arviointiselostukseen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomainen on antanut lausuntonsa arviointiselostuksesta. Myös ihmisiin kohdistuvat vaikutukset (IVA) on arvioitava YVA-menettelyn aikana. Lisätietoja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista saa Stakesin verkkosivuilta.

Aluehallintovirasto myöntää ympäristöluvan

Toiminnan harjoittajan tulee hakea ympäristölupaa toimintaan, joka aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa. Samoin jos jo luvan saanut toiminta oleellisesti muuttuu ja lisää ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia tai riskejä, tulee hakea uusi ympäristölupa. Ympäristölupia myöntävää aluehallintovirastot ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset. Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueilla isompien toimintojen ympäristölupa-asiat on keskitetty Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon. Kuntien ja aluehallintovirastojen keskinäistä työnjakoa on säädetty ympäristönsuojeluasetuksessa.

Ympäristölupahakemuksessa on oltava yksityiskohtainen kuvaus toiminnasta, johon lupaa haetaan ja kattavat selvitykset aiheutuvista päästöistä ja niiden vaikutuksista. Hakemuksen sisältövaatimuksista säädetään ympäristönsuojeluasetuksessa. Jos ympäristölupahakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelyn piirissä olevaa toimintaa, hakemukseen liitetään YVA-arviointiselostus. Lisäksi tarvitaan hankkeen toteuttajan teettämä

Natura-arviointi, jos hankkeella on vaikutuksia Natura 2000 -luonnonsuojelualueelle.

Ympäristölupaviranomainen tiedottaa hakemuksesta kuulutuksella. Hakemuksesta pyydetään lausunnot alueen ELY-keskukselta sekä sijaintialueen kunnalta ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta. Hankkeen vaikutusalueen asukkailla ja viranomaisilla on mahdollisuus esittää hakemuksesta muistutuksia, vaatimuksia ja mielipiteitä.

Ympäristöluvan myöntämisen edellytyksenä on muun muassa, että toiminnasta ei saa aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Ympäristöluvassa toiminnasta aiheutuvaa pilaantumista tai sen vaaraa rajoitetaan lupamääräyksin, jotka sisältävät päästöraja-arvot, jätehuollon järjestämistä koskevat määräykset ja tarkkailu- ja raportoinivaatimukset. Lupapäätöksestä voi valittaa Vaasan hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ympäristöluvat ovat maksullisia.

ELY-keskukset valvovat ympäristöluvan noudattamista

Ympäristölupa antaa toiminnanharjoittajalle monia velvoitteita, joista keskeisimpiä ovat ympäristön pilaantumisen torjunta ja sen ehkäiseminen. Ympäristöluvan tarvitsevaa toimintaa valvotaan koko toiminnan elinkaaren ajan. Valvontaviranomaisina toimivat ELY-keskukset ja kunnan ympäristösuojeluviranomaiset riippuen siitä, kuka luvan on myöntänyt.

ELY-keskus tekee alueensa ympäristölupien valvontasuunnitelman vuosittain. Ympäristölupia valvotaan annetun lupapäätöksen, ympäristö- ja hallintolainsäädännön sekä ympäristöministeriön antaman valvontaohjeen mukaisesti.

Ympäristöluvassa edellytetään, että laitos lähettää valvontaviranomaiselle määräajoin raportteja laitoksen päästöistä ja toiminnasta. Jos laitoksella tapahtuu häiriötä tai lyhytaikaiset päästöraja-arvot ylittyvät, laitos on velvoitettu lähettämään raportin valvontaviranomaiselle välittömästi. Kaikki laitokset tarkastetaan määräajoin. Tarkastuksissa selvitetään muun muassa, toteuttaako laitos luvan edellyttämän päästöjen seurannan ja tarkastetaan toimiiko laitos lupamääräysten mukaisesti. Lisäksi tarkastetaan, onko laitoksella suunnitteilla toimenpiteitä, jotka voisivat edellyttää uuden luvan hakemista. Laitoksilla, joiden luvassa ei ole päästöraja-arvoja, mutta lupa sisältää toimintaa koskevia muita määräyksiä, keskitytään selvittämään toimiiko laitos luvassa kuvatulla tavalla tai toteutuvatko toiminnalle annetut lupamääräykset.

Laitoksiin tehdään tarkastuskäyntejä myös kansalaisten valitusten perusteella. Kaikista tarkastuskäynneistä ja neuvotteluista tehdään sähköinen raportti ympäristöhallinnon ylläpitämään VAHTI-tietojärjestelmään (valvonta- ja kuormitustietojärjestelmä).

Valvontaviranomaisella on aina velvollisuus ryhtyä toimiin mikäli ympäristölupaa ei noudateta. Toimenpiteet päätetään tilanteen vakavuuden, sen syiden ja seurausten perusteella. Valvontaviranomaisen keinoja puuttua lainvastaiseen toimintaan ovat mm.

- neuvottelu ja selvityspyyntö, toiminnanharjoittajan kuuleminen,
- kehotuskirje tai suullinen kehoitus,
- hallintopakko, joka voi sisältää uhkasakon, teettämishuhan (työ tehdään laiminlyöjän kustannuksella) tai keskeyttämishuhan,
- toiminnan keskeyttäminen ympäristösuojelulain nojalla,
- luvan peruuttaminen (esitys lupaviranomaiselle) ja
- tutkintapyyntö poliisille.

ELY-keskuksen valvomat laitokset jaetaan hallinnon VAHTI-tietojärjestelmässä neljään valvontaluokkaan. Jokaiselle laitokselle on nimetty vastuuvälvoja. VAHTI-tietojärjestelmän mukaisia ELY-keskusten valvottavia ympäristöluvanvaraisia valvontakohteita on yhteensä yli 1300 kappaletta Pohjois-Suomen alueella. Valvontakohteet, niihin tehtävien tarkastusten tiheys ja toteutumat löytyvät ymparisto.fi -verkkopalvelusta.

Valtion aluehallinto Pohjois-Suomessa

Aluehallintovirastot ja ELY-keskukset hoitavat valtion aluehallinnon tehtäviä alueillaan. Ympäristöasioissa palvelevat Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten ympäristövastuualueet sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualue.

Lappi

- Lapin ELY-keskus
- Lapin aluehallintovirasto
- Lapin alueen ympäristölupa-asiat hoidetaan Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa Oulussa

Pohjois-Pohjanmaa

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Kainuu

- Kainuun ELY-keskus
- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

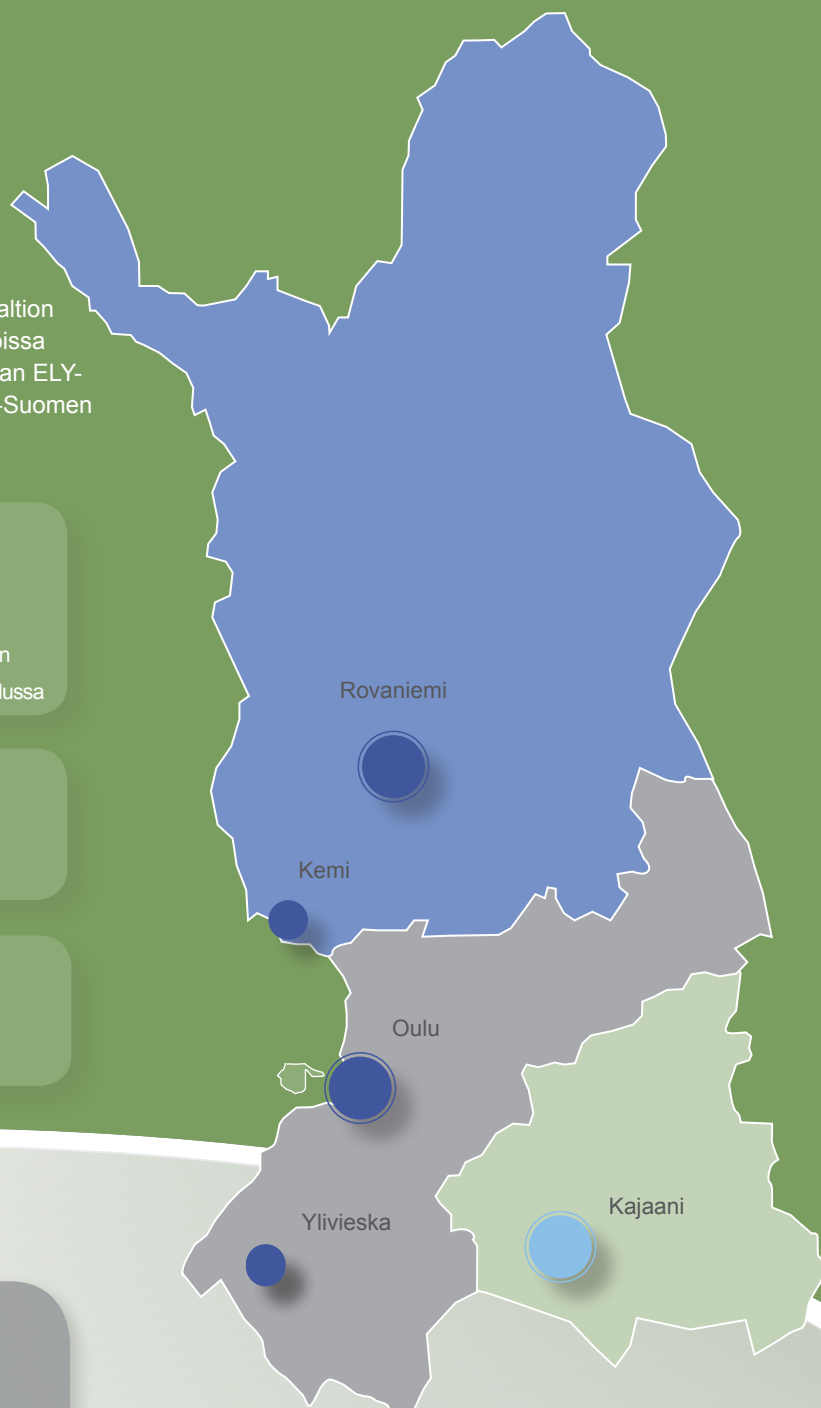

Lisätietoa:

www.avi.fi

www.ely-keskus.fi

www.ymparisto.fi

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kalliokatu 4, 87100 Kajaani, puh. 0295 023 500

Lapin aluehallintovirasto
Valtakatu 2, 96101 Rovaniemi, puh. 0295 017 300

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B, 96101 Rovaniemi, puh. 0295 037 000

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Veteraanikatu 1, 90130 Oulu, puh. 0295 038 000

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Linnankatu 1-3, 90101 Oulu, puh. 0295 017 500